

JALMARI FINNE

KILJUSET
PALAAVAT

OTAVA

KILJUSET PALAAVAT

KILJUSET PALAAVAT

KIRJOITTANUT
JALMARI FINNE

KUVITTANUT
R. KOIVU

VIIDES PAINOS

HELSINGISSÄ
KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ OTAVA

näköispainos ntamo 2013
ISBN 978-952-215-411-8

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

www.ntamo.net

Yhteistyössä

Kustannusosakeyhtiö Otavan laakapaino Helsinki 1957

KILJUSTEN PALUU KOTIMAAHANSA.

Eräänä päivänä sai Suomen ulkoasiainministeri Amerikasta sähkösanoman:

»Me emme huoli enää niistä Kiljusista. Heillä ei ole mitään passia ja he tekevät elämän täällä rauhattomaksi. Me lähetämme koko höskän takaisin.»

Valtioneuvosto piti silloin heti ylimääräisen kokouksen, missä asiaa pohdittiin. Valtioneuvostolla on nimittäin tapana usein pohtia hyvin vähäpätöisiä asioita. Tavallisesti ei niissä päästä mihinkään päätökseen; niin ei tässäkään päästy, vaan ajateltiin, että jokaisen kansan on kannettava kohtalonsa. Se kuitenkin päätettiin, että asia pidetään toistaiseksi salassa ja ryhdytään toimenpiteisiin yleisen rauhallisuuden turvaamiseksi.

Mutta vaikka valtioneuvosto päättääkin pitää jonkin asian salassa, niin se ei koskaan onnistu. Eräs ministeri tuli rauhattomana kotiinsa ja kertoi asian suurena salaisuutena vaimolleen. Mutta hänen seitsemänvuotias poikansa sattui toiseen huoneeseen kuulemaan asian. Ja kun isä oli sanonut, että asia on salainen, niin ei hän isälleen puhunut siitä mitään, koska hän varmasti olisi saanut selkäänsä. Mutta hänellä oli hyvä leikkiveri, jonka kanssa he yhdessä olivat lueskelleet Kiljusten hommista ja kovasti olivat surreet sitä, että tämä herrasväki oli mennyt Amerikkaan. Tälle hän suurena salaisuutena kertoi sen ilosanoman, että »koko höskä» tulee takaisin. Tällä pojalla oli taas hyvä tuttava,

jonka isä oli sanomalehtimies. Kun tämä poika oli siinä perheessä vieraana, niin sanoi sanomalehtimies, että valtakunta tarvitsisi virkistykseen jälleen edes Kiljusia, jolloin tämä poika ilmoitti, että ne tulevat takaisin.

Seuraavana päivänä oli Helsingin suurimmassa päivälehdessä suurilla kirjaimilla:

Kiljuset palaavat kotimaahansa.

Jännittäviä tapauksia odotettavissa. Valtaviin valmistuksiin helldän tulonsa johdosta on jo ryhdytty.

Eihän sanomalehtimies tietänyt, oliko ryhdytty mihinkään valmistuksiin, mutta hän otaksui. Olihan hän saanut tietää asian pikkupojan kautta, ja se oli siis epävarmaa, mutta hän arveli, että jos asia ei ole tosi, niin hallitus kyllä selittää. Ja seuraavana päivänä oli hallituksen selitys, missä sanottiin, että uutiset Kiljusten palaamisesta ovat ennenaikaisia. Silloin kaikki ihmiset tiesivät, että asiassa oli ainakin osa totta. Kaikkia ministerejä käytiin nyt haastattelemassa, ja jokainen lausui mielipiteensä. Pääministeri sanoi kantanaan, että Kiljusten tulo voisi aiheuttaa valtioiden välisen selkkauksen ja synnyttää levottomuutta ja kapinaa Euroopassa. Ulkoasiainministeri katsoi velvollisuudekseen huomauttaa, että Suomen täytyi ottaa takaisin henkilöt, jotka Amerikka lähettää takaisin. Mutta hän lisäsi, että hän ei asiasta tietänyt vielä mitään. Korkeimpaan valtiotaitoon kuuluu nimittäin se, ettei tiedä yhtään mitään mistään eikä koskaan. Valtiovarainministeri lausui, että Kiljusten Amerikassa herättämä huomio olisi kyllä omiaan vahvistamaan Suomen rahan arvoa ja tekemään mahdolliseksi uuden lainan hankkimisen Amerikasta, koska tämä maa kiitollisena antaisi rahaa päästyään tästä herrasväestä. Kulkeulaitosministeri muisteli kaikkea sitä sekamelskaa, mikä oli syntynyt aikaisemmin rautateillä Kiljusten vaikutuksesta, ja sanoi,

että uusia turvallisuusratoja olisi sitä ennen rakennettava ja varsinkin maantielaki olisi aivan uusittava. Opetusministeri oli aivan kalpea ja sanoi Kiljusten vaikuttaneen hyvin pahasti koululaisiin herättäen heissä hyvin suuren vallattomuuden, mikä tietysti nyt kasvaisi entistään pahemmaksi. Puolustusministeri sanoi, ettei hän pelkää yhtään mitään, tulkoot, jos tulevat, kyllä hän takaa turvallisuuden. Hän ei ollut maassa silloin, kun Kiljuset elämoivät, ja hän uskoi enemmän itsensä kuin olisi ollut viisasta. Sisäasiainministeri itki ja sanoi, että Kiljusten tultua kasvaa työtaakka entistään suuremmaksi ja kaikkialla on poliiseja lisättävä, johon taas valtiolla ei ollut varaa.

Ja kun maan sanomalehdet julkaisivat kaikki nämä lausunnot, niin olivat aivan kaikki varmoja siitä, että Kiljuset todella olivat tulossa.

Kaikki pikkupojat panivat hirveällä kiireellä kuntoon radiokoneitaan, koska he tahtoivat jo niissä kuulla Kiljusten huutoja, sillä tietysti nämä jo mereltä kaukaa ilmoittaisivat tulostaan.

Tämä kaikki tapahtui kesällä. Hallitus olisi tahtonut erota, mutta se ei voinut sitä tehdä, kun eduskunta ei ollut koolla, ja sen täytyi siis ottaa vastaan tämä Kiljusten tulo.

Ei auttanut silloin mikään muu kuin ryhtyä toimenpiteisiin heidän vastaanottamiseksi. Parastahan oli se ajoissa järjestää, sillä jos Kiljuset pääsisivät itse jotakin järjestämään, niin voisi kaikki mennä aivan hunningolle. Hallitus asetti erikoisen turvallisuuskomitean, johon kutsuttiin joukko yhteiskunnan huomattavimpia henkilöitä. Kun näistä puolet eivät koskaan olleet kuulleetkaan Kiljusista puhuttavan, niin eivät he tietysti laisinkaan voineet ymmärtää, mitä heidän tulonsa voisi saada aikaan.

Kun hallitus yleensä ei tee mitään ilmoittamatta siitä sanomalehdille, niin pian oli kaikkien tiedossa, että Kiljuset todella saapuvat. Turvallisuuskomitean jäsenet antoivat

valokuvauttaa itsensä, ja tämä kuva tuli tietysti Suomen Kuvalehteen. Kun Sosialidemokraatti aina vastustaa kaikkia hallituksen toimenpiteitä, niin siinä sanomalehdessä Sasu Punanen huomautti, että hallituksen toimenpiteet tähtäsivät sortamaan kansaa, jotta se ei saisi nauraa kyllikseen. Tämä kirjoitus aiheutti homman, jolla Kiljusten tuloon nähden oli hyvin huomattava vaikutus. Eräät pojat Sörnäisissä keskustelivat hallituksen hommista, ja heidän mielestään oli ryhdyttävä vastustamaan niitä. He kokosivat poikia eri tahoilta kaupunkia ja pitivät kokouksen, missä asia pantiin alulle. Päätettiin perustaa erikoinen puolue Kiljusten kannattamiseksi. Puolueen nimi tuotti ensin hukan vaikeuksia, mutta kun eräs poika sanoi kiihtyneenä, että heidän tarkoituksensa oli hommillaan herättää kammoa kaikissa Kiljusten vastustajissa, niin päätettiin nimittää tätä puoluetta kammonistiseksi puolueeksi.

Kammonistit alkoivat kiireimmän kautta järjestyä. Jokaiseen kaupungin kortteliin hankittiin yksi luotettava jäsen, jota sanottiin soluksi. Tämä kokosi ympärilleen kaikki sen korttelin pojat ja selitti heille asian. Kokouksiaan he pitivät tavallisesti jonkin talon kellarissa, ja ankarilla uhkauksilla kiellettiin hiiskumasta kenellekään aikuiselle hommista mitään.

Eräs poika oli juoksupoikana suuressa liikkeessä, missä oli monistuskone. Tämä poika liikkeen sulkemisen jälkeen jäi sinne eräänä iltana ja koneella valmisti suuren määrän kiihoituslehtisiä, missä selitettiin, miksi tahdottiin ryhtyä taisteluun Kiljusten vastustajia vastaan. Tämä kiihoituskirjelmä alkoi lauseilla:

YLÖS TAISTELUUN SORTOVALTAA
VASTAAN!

Kaikki Kiljusten kannattajat liittykää
yhteeseen!

Ja sitten tuli tarkka selostus siitä, että kammonistien tarkoituksena oli varata Kiljusille suojattu maahantulo, ja kehoitettiin kaikkia kammonisteja uutterasti toimimaan sen hyväksi. Kammonistit olivat siten järjestyneitä, että kussakin korttelissa muodostui yhtymä, jolla oli johtajansa. Nämä johtajat kokoontuivat kaupunginosittain ja ne valitsivat taas johtajan. Kaupunginosien johtajat muodostivat sitten toimeenpanevan komitean, jonka määräyksiä oli tarkalleen noudatettava.

Tämä kiihoituskirjelmä jaettiin sitten pitkin kaupunkia. Jännitys poikien keskuudessa oli aivan tavaton. Jotta kammonistit tunsivat toisensa kadulla tavatessaan, päätettiin, että tervehdittäessä nostetaan oikea käsi samoin kuin sotilaatkin tekevät lakin reunaan, mutta ainoastaan etusormi oli pystyssä. Pian nähtiin kaikkialla poikia, jotka tällä tavalla tervehtivät toisiaan.

Mutta kun tytöt saivat tietää, että pojilla oli tällaisia hommia, niin he tahtoivat kaikin mokomin päästä myöskin joukkoon. Ensin toimeenpaneva komitea vastusti sitä, mutta kun huomattiin, että tyttölapset määrätyissä tapauksissa voisivat auttaa poikia, niin noudattaen suojeluskunnissa vallitsevaa tapaa tehtiin tytöistä uusi järjestelmä. Kun suojeluskunnilla oli Lotat, niin kutsuttiin näitä Plätiksi, ja heidät tunnettiin siitä, että tukan palmikkoa ei saanut sitoa millään nauhalla, vaan nuoran pätkällä.

Kammonistinen puolue alkoi järjestyä yhä tiukemmin. Se piti taajaan kokouksiaan. Eräs poliisi huomautti kaupungin poliisimestarille, että jotakin merkillistä mahtoi olla liikkeellä, kun kaikki Sörnäisten pikkupojat olivat aivan hiljaa. Kukaan ei irvistellyt poliiseille eikä kukaan heitellyt heitä kivillä. Poliisimestari ilmoitti asian heti etsivän keskuspoliisin päällikölle, joka lupasi tuumia asiaa. Hän pani parhaimmat etsivänsä kävelemään pitkin kaupunkia, ja nämä toivat pian tiedon siitä, että todella kaikki pikkupojat

olivat tulleet aivan hiljaisiksi. Päälikkö ilmoitti sitten kirjelmässä asian hallitukselle. Mutta kun hallitus ei koskaan ole ajatellut mitään asioita syvemmältä, niin se ei uskonut nytkään mitään vaaraa olevan, vaan jätti huomautuksen sikseen. Se ei tiennyt, miten tyhmästi se silloin teki. Siten kammonistit saivat aivan rauhassa toimia ja järjestää hommiaan.

Eri solut tuumivat keinoja Kiljusten tulon turvaamiseksi. Näitä pohdittiin sitten kaupunginosien kokouksessa ja lopulta toimeenpanevassa komiteassa, joka määräsi, mitä toimenpiteitä oli käytettävä, mitä ei.

Eräänä iltana kuuli muuan poika, jolla oli tavallista parempi radio, Kiljusten äänen. He olivat valtamerellä puhuneet koneeseen ja lähettivät terveisensä kotimaahan. Ensin huusi isä Kiljunen, sitten äiti Kiljunen, sitten Mökö, sitten Luru, sitten Plättä, sitten haukkui Pulla, ja viimeksi kuului merkillinen murahdus. Tämä murahdus herätti kummallisia ajatuksia pojissa. Ensin luultiin sitä ilmahäiriöksi, jommoisia aina kuulee radiossa, mutta kun pojat keskustelivat siitä, niin he eivät voineet uskoa sitä mahdolliseksi; se ei ollut laisinkaan tavallista ilmahäiriötä, vaan muistutti karjuntaa. Joka ilta kuuntelivat nyt toimeenpanevan komitean jäsenet radiossa Kiljusten ääniä, ja aina tuli viimeiseksi tuo murahdus.

Erään pojan isä oli vahtimestarina valtioneuvostossa. Tämä vahtimestari sattui kuulemaan, miten pääministeri sanoi sisäasiainministerille:

— Kyllä me vielä sen herrasväen hoitaisimme, mutta kun lisäksi on tullut Pupu. Se minua peloittaa.

Kuka tai mikä oli Pupu? Toimeenpaneva komitea koetti päästä siitä selville. Ehkä se oli intiaani, arveli joku. Tai ehkä se oli neekeri, tuumi toinen. Mutta kun sinä iltana taas kuunneltiin, sillä Kiljustet huusivat samaan aikaan joka ilta tervehdyksensä kotimaalleen radion avulla, niin huomattiin selvästi, ettei se ollut mikään ihmisen ääni.

S U O M E N K A N S A N O M A T

K I L J U S E T

Jalmari Finnen Kiljus-kirjat ovat vuosikymmeniä olleet Suomen kansan lempilapsia, ja vaikka ensimmäisen kirjan ilmestymisestä on kulunut jo yli neljäkymmentä vuotta, tuntuu lukijasta siltä kuin kuuluisa perhe ikinuorena eläisi keskuudessamme jossakin. Finne on tavoittanut juuri sen otteen, joka vie lapset — ja useimmat aikuisetkin — mukanaan. Kiljusen isoääninen ja kovaonninen herrasväki, isä ja äiti Kiljunen, pojat Mökö ja Luru, pikkusisar Plättä sekä villakoira Pulla seikkailevat niin hassunkurisen riemukkaasti, että lukija muistaa heidät vielä harmaapäänä vanhuksenakin.

Tässä koko sarja ja teosten 1. painoksen ilmestymisvuosi:

Kiljusen herrasväki. 1914. 9. painos. 88. sivua. Kuvittanut R. Rindell.

Kiljusen herrasväen uudet seikkailut. 1916. 9. painos. 69 sivua. Kuvittanut R. Rindell.

Kiljusen herrasväki satumaassa. 1916. 4. painos. 80 sivua. Kuvittanut R. Koivu.

Kiljusen Plättä. 1917. 6. painos. 69 sivua. Kuvittanut R. Rindell.

Kiljusen herrasväki partiolaisina. 1918. 5. painos. 84 sivua. Kuvittanut R. Rindell.

Luru Kiljunen ja hänen Hömppänsä. 1919. 4. painos. 67 sivua. Kuvittanut R. Rindell.

Kiljusten vallankumous. 1921. 4. painos. 54 sivua. Kuvittanut R. Koivu.

Kiljuset palaavat. 1925. 4. painos. 71 sivua. Kuvittanut R. Koivu.

O T A V A

